

La responsabilitat al capdavant d'una finca forestal en un context de canvis i de transformació constant

Eduard de Ribot i Porta (Girona, 1971). Enginyer tècnic forestal i enginyer de Forests. Vinculat al sector forestal des de fa uns trenta anys, és membre de la Junta de Govern i de la Comissió Permanent del Consorci Forestal. Participa també al Patronat de la Fundació Boscos, és vicepresident de la Cooperativa Forestal i participa al consell d'administració de Quality Suber. Alhora, és membre de la junta territorial de Girona de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC) i representant de la propietat forestal privada al Consell Rector i la Comissió Tècnica del Centre de la Propietat Forestal.

244

Catalunya és un país de boscos, en què la gestió de l'home els ha anat modelant durant segles per esdevenir el que són avui. La superfície forestal ha augmentat considerablement, motivada per l'abandonament rural que ha comportat una expansió del bosc en zones agrícoles marginals i en importants superfícies de pastura per la disminució d'aquesta activitat agrària. Aquests i altres factors, com l'omnipresent canvi climàtic, ajudats per la disminució de la gestió forestal com a conseqüència de la minsa o nul·la rendibilitat en algunes zones del nostre país, ens han portat a una situació amb àmplies zones forestals en un estat crític. Que hem d'intentar revertir mitjançant la silvicultura i la implicació de la propietat.

Els boscos que tenim, el paisatge, els productes i els serveis que generen i la biodiversitat que contenen són fruit d'una gestió al llarg del temps. Res més lluny de la pretesa

evolució natural que sovint es proposa com la solució de molts dels problemes per a uns boscos humanitzats des de fa segles i en els quals és la gestió de l'home la que els pot intentar adaptar als accelerats canvis que patim, fent-los més resilient de cara al futur i garantint-ne la preservació i la millora.

El reconeixement social de la figura del silvicultor actiu ha de posar en valor les persones compromeses en la gestió del territori

La major part del nostre territori és de titularitat privada, i per aquest fet hem de ser capaços d'aprofitar aquest vincle entre els propietaris i les seves finques, de la mà de la planificació, per donar-los el rol i la confiança de continuar essent els socis i actors principals en aquesta tasca fonamental per al nostre país i per a la nostra societat: gestionar les masses forestals per adaptar-les a una nova realitat canviant, tenint en compte la seva multifuncionalitat. Aquest ha estat i és un dels pilars de la raó de ser del Consorci Forestal de Catalunya, defensant la propietat forestal i la seva funció insubstituïble al capdavant de la gestió de les finques i, per extensió, la defensa i la promoció del sector forestal, buscant i promovent una economia forestal, directament i a través de la Cooperativa Forestal, la Fundació Boscos, Quality Suber, Singular Wood, el Centre de la Propietat Forestal i les diferents associacions en què és present, i dels molts projectes que ha liderat i en què ha participat.

Aquesta implicació de molts propietaris forestals en la gestió forestal sostenible, clau en la preservació i la millora de les seves finques i dels serveis ecosistèmics que generen per al conjunt de la societat, mereix la definició i el reconeixement social de la figura del silvicultor actiu com una posada en valor de les persones compromeses en la gestió del territori.

Analitzant superficialment el perfil de la propietat en base a les dades d'una enquesta als socis del CFC, trobem un percentatge important, de més d'un 35%, amb una activitat agrària principal i que tenen la part forestal de la finca com un complement, amb una important presència de la figura de l'hereu del patrimoni familiar (70%), i amb residència permanent o ocasional a la finca en un 25-30%, aspectes que són importants per entendre i aprofitar aquest vincle i compromís de la propietat envers les seves finques i el món rural.

Cal tenir present que una part important de la propietat forestal privada consisteix en finques de petita dimensió, en les quals unes fórmules col·laboratives i cooperatives poden esdevenir un revulsiu per a la gestió, la valorització i la comercialització dels productes, amb especial atenció a aspectes com:

- > El suport a l'associacionisme ha de passar per posar en valor i per donar més oportunitats a l'individu, no per col·lectivitzar la planificació i la gestió deixant en un segon terme la iniciativa individual.
- > La planificació a nivell de paisatge facilita la implementació de polítiques de prevenció d'incendis i de suport als diferents sectors productius.
- > Les agrupacions de productors, així com els models d'integració vertical del sector (model de cooperatives francès i escandinau, Quality Suber...), són una fórmula eficaç per donar impuls a iniciatives del sector forestal.

La bioeconomia ja és una oportunitat per a la millora de la cura i la gestió del bosc

Ens trobem en una situació de grans canvis amb problemàtiques com els fenòmens me-

teorològics extrems, amb fortes sequeres i temperatures anormalment altes que comporten un elevat risc de grans incendis forestals, tempestes amb efectes catastròfics, plagues... i amb un ús social importantíssim i descontrolat del medi rural, que planteja, però, grans reptes i oportunitats:

- > Som un referent en planificació gràcies a la figura del Centre de la Propietat Forestal, que suposa un compromís de la propietat amb la societat d'una gestió forestal sostenible de les finques, en base a uns criteris tècnics i d'una realitat i possibilitats diferents de cada finca en particular, però alhora tenint en compte la complexa realitat del medi natural. La propietat privada —i concretament el Consorci Forestal— ha estat clau en la creació del CPF i ha tingut un paper molt rellevant tant en la Comissió Tècnica, posant en relleu l'experiència i les problemàtiques reals en la gestió de les finques, com en el seu Consell Rector, buscant fórmules i solucions per a la millora del sector. La implementació de l'ecocertificació forestal n'és un exemple.
- > L'increment de preus dels productes forestals durant el 2022 ha suposat un pas endavant important i un canvi de paradigma, en haver agafat l'energia el rol estratègic que li pertoca, marcant o condicionant el preu del conjunt dels productes fusters. La revalorització d'aquests productes ha suposat que àmplies zones, on fins avui dia els costos d'explotació no permetien actuar, es puguin començar a gestionar amb tots els avantatges mediambientals que aquest fet suposa.
- > Actualment, de mitjana, aprofitem menys del 30% del creixement del bosc, mentre que al conjunt d'Europa aquesta xifra és del doble. Tenim un capital importantíssim als boscos que no s'aprofita i la seva gestió és fonamental per a la millora de la qualitat dels productes, l'augment de la productivitat, la prevenció d'incendis, la conservació i la millora de la biodiversitat, entre d'altres.
- > El gir cap a una economia més sostenible i respectuosa amb el medi, i que alhora demana productes forestals com l'energia,

la bioconstrucció, el tèxtil, la química verda, el sector surer i d'altres, portarà a canvis tecnològics que suposaran un revulsiu per al sector (mcanització, intensificació de les produccions...).

- > La implementació de les polítiques de conservació ha de passar per incorporar l'economia com a principi, ja que tenim un 30% dels espais (sovint els més productius) inclosos en figures de conservació, i el desenvolupament de les diferents figures de gestió i connectivitat pot implicar una afectació de prop del 70% del territori. Cal reflexionar sobre la importància de la gestió històrica i l'actual per explicar la biodiversitat que tenim, i alhora hauríem de considerar els possibles efectes de la disminució de la gestió en les darreres dècades (acompanyats de molts altres agents, com el canvi climàtic) en la disminució d'algunes poblacions. Cal tenir present un factor com els incendis forestals, potenciat per l'estrès que pateixen les masses per la climatologia extrema que patim, però inherent en una zona mediterrània com la nostra, amb la necessitat de fer una anàlisi dels riscos que poden comportar la no-gestió i el perill de perdre-ho tot.
- > La importància en determinades zones de plantacions forestals amb diferents espècies pròpies o no. Des de l'ancestral i fitosanitàriament castigat castanyer, que tot i no ser autòcton i fruit d'una activitat antròpica molt intensa ja ha esdevingut un hàbitat prioritari en determinats espais; l'alzina surera, que ha estat i torna a ser un pilar econòmic d'àmplies zones on va substituir les vinyes afectades per la fil·loxera, passant per nombroses coníferes que han estat i són una font molt important de recursos forestals; el rol energètic de llenyes i fustes de menor qualitat; les plantacions de frondoses nobles; les d'alzines micoritzades amb tòfona; pollancredes, vernedes, platanedes... Són exemples d'iniciatives que, buscant alternatives amb espècies amb un potencial productiu i de qualitat, han donat resposta a problemàtiques ben diferents: l'abandonament de terres marginals o de petites superfícies no cultivables per

impossibilitat de mecanització; diferents problemes sanitaris d'espècies presents, i molts d'altres. Sempre amb l'objectiu de buscar solucions sostenibles i de futur.

Les decisions a nivell de finca han de pensar en el bosc que hi pot haver d'aquí a 25-30 anys

El canvi climàtic i l'increment de la vulnerabilitat de les masses forestals tindran un impacte cada vegada més gran a nivell de planificació i de gestió de futur del sector per diferents motius:

- > Les decisions a nivell de finca i els models de gestió han de pensar no en el bosc que tenim en el present, sinó en el que hi pot haver d'aquí a 25-30 anys, especialment en les zones on trobem espècies al límit de la seva zona de distribució. Aquest raonament també afectarà la biodiversitat associada a determinades formacions i estructures boscoses que poden haver de desplaçar-se o desaparèixer. Segur que se'n generaran de noves, però al mateix temps hem de reivindicar la importància d'una eina com la gestió forestal sostenible, i la d'uns socis com han de ser-ho els propietaris forestals silvicultors a l'hora d'intentar mitigar els efectes d'aquests canvis, fent les masses més resilients.
- > L'evolució dels models de gestió forestal, la integració de mesures per a la millora de la biodiversitat i altres models de silvicultura, com la propera a la natura, ens donen un ampli ventall d'oportunitats per a la millora de la gestió, sense oblidar la importància en la professionalització del sector tant a nivell de gestors com de treballadors forestals, fent una aposta decidida per la mecanització i per la formació de professionals vinculats als treballs forestals.
- > La situació d'estrès de moltes masses fa que hi hagi episodis d'afectacions importants de malalties i plagues, i per aquest fet cada vegada serà més important incrementar la inversió en la previsió, el seguiment i el control.

Com a propietaris silvicultors, hem d'agafar el relleu dels qui ens han precedit i ensenyat, i basant-nos en la planificació i la gestió forestal sostenible, treballar per tal que les nostres finques i el conjunt del nostre territori puguin adaptar-se als constants canvis que pateix, garantint la provisió dels productes forestals de tot tipus, la llarga llista de serveis ecosistèmics que els boscos proveeixen i la biodiversitat que porten associada, tenint molt present la importància de la viabilitat econòmica per tal que aquest futur sigui possible. •

*Bosc d'avets de
Douglas a les
Guilleries, un bon
exemple de gestió
forestal.*

247